

спільні дослідження та інші види культурного обміну є кількома способами, за допомогою яких може відбуватися взаємодія в мові. Така взаємодія розширює культуру нації та сприяє її інтеграції в світову культуру.

Таким чином, адаптація національних мовних і мовних традицій до сучасних тенденцій є складним процесом, але необхідним. Вона вимагає балансу між збереженням оригінальності та впровадженням інновацій, які дозволяють традиціям залишатися актуальними в сучасному світі. Це включає використання сучасних технологій, навчання та популяризацію, інтеграцію з міжнародними трендами та взаємодію з іншими культурами. Завдяки дотриманню цих принципів національна культура може залишатися життєздатною та передавати свою спадщину майбутнім поколінням, зберігаючи при цьому її особливість і красу.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-491-0-107>

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ АКТОРСЬКОЇ ВИРАЗНОСТІ В ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ

Швець І. Б.

*Народна артистка України, професор,
професор кафедри вокально-хорової підготовки, теорії
та методики музичної освіти
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського
м. Вінниця, Україна*

Бучинська Б. О.

*здобувач ступеня вищої освіти «бакалавр»
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського
м. Вінниця, Україна*

Інтенсивність педагогічної праці, нервово-психічне перевантаження вчителя часом заважають йому слідкувати за природністю своєї поведінки в процесі спілкування з учнями. Не випадково старшокласники називають причиною своїх негативних взаємовідносин з учителем байдужість, яка проявляється не лише в словах учителя, а й в його не виразної міміці під час спілкування, в невизначеності або навіть агресивності його жестів. Міміка, погляд, жести, рухи мають велике значення в процесі повсякденного спілкування вчителя з учнями.

На початковому етапі підготовки студентів до професійної діяльності необхідно формувати у них уміння соціальної перцепції, тобто розуміння психологічного стану учнів по зовнішнім ознакам, міміці, пантоміміці, жесту, погляду, інтонації тощо. Розвиток уміння соціальної перцепції є найважливішою умовою розвитку емпатії, в основі якої закладена програма аналізу мікроміміки з урахуванням певної ситуації, а також знання вікових особливостей учнів [2, с. 156]. Ідентифікація власних почуттів з переживаннями учнів потребує від майбутнього вчителя підвищеної чутливості, емоційної мобільності. В той же час педагогічно виправдана невербальна передача свого відношення до педагогічної ситуації залежить від саморегуляції власних психологічних станів педагога-початківця.

З метою розвитку у студентів уміння соціальної перцепції, слід запропонувати їм зробити аналіз декількох серій характерних мімічних схем, що виражають контрастні переживання людей – сум, радість, відчай, спокій. Після цього доцільно проаналізувати схеми з найбільш тонкою різницею в рамках одного емоційного знаку, наприклад: сум, образа, горе. Знання характерних зовнішніх ознак вираження почуттів допоможе майбутнім вчителям визначати переживання школярів різного віку, зображених на сюжетних малюнках, а також відтворити за малюнком їх внутрішній монолог. Велику користь приносить виконання вправ «фрагмент ситуації», «угадай настрої класу» тощо. На розвиток емпатії спрямовані сценічні імпровізації «оживити картину», «виправдати дію», завдання «склади словесний портрет» вправи за системою аутотренінгу. Ефективна саморегуляція можлива через зовнішнє виявлення почуттів, за допомогою управління м'язами тіла, обличчя, а також темпоритмом мови, письма, окремих дій тощо.

Розвиток соціальної перцепції, емпатії, уміння саморегуляції позитивно впливають на удосконалення безпосередньо мімічної і пантомімічної виразності майбутнього вчителя. Виконання студентами спеціальних вправ, імпровізацій доцільно здійснювати за допомогою методу «фізичної дії», що в майбутньому дозволить молодому фахівцю здійснювати гармонічний невербальний контакт з учнями.

Сучасні педагоги-науковці Швець І.Б., Василевська-Скупа Л. П., наголошують на тому, що підготовка студентів до професійної діяльності в загальноосвітній школі повинна здійснюватись «в комплексі з формуванням світогляду, етичних принципів, театральної і музичної культури, уяви, фантазії, інтуїції, організаторських здібностей, розуміння дитячої психології» [3, с. 64]. Результативність професійної підготовки залежить від міждисциплінарної інтеграції – цілеспрямованого посилення міждисциплінарних зв'язків навчальних дисциплін, в яких має бути збережена теоретична і практична цілісність[1, с. 51].

З метою удосконалення фахової підготовки вчителів доцільним є впровадження в навчальний процес дисципліни «Основи акторської майстерності». Метою дисципліни є формування системи знань, на яких базується акторське мистецтво, засвоєння теоретичних основ та практичних навичок з акторської майстерності, набуття спеціальних здібностей: художньо-образного мислення, конкретності акторського бачення, емоційно-образного рішення. В процесі викладання дисципліни використовуються наступні методи і прийоми дидактичного впливу: професійно-педагогічний акторський тренінг, театральні педагогічні ігри, вирішення проблемних театральних педагогічних ситуацій. В процесі занять з акторської майстерності студенти набувають знань та практичних навичок з культури мови, володіння диханням, мовним апаратом, дикцією, мімікою, виразним жестом, поставою і ходою.

Таким чином, використання засобів акторської виразності в системі фахової підготовки вчителя формують здібності аналізувати поведінку учнів в ігрових ситуаціях, розвивають рефлексивні процеси, що складають зміст професійної само визначеності особистості: самоконтроль, самоаналіз, саморозвиток.

Література:

1. Василевська-Скупа Л. П., Кравцова Н. Є., Швець І. Б. Міждисциплінарна інтеграція як важливий чинник професійної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*. 2023. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти. Т. 29. С. 50-56.
2. Лизун І. Ф. Соціальна перцепція як важливий фактор навчально-виховного процесу. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2010. (50). с. 155-158.
3. Швець І. Б. Театральне мистецтво у вимірах педагогіки. *Наукові записки Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка*. Серія: Педагогічні науки. 2018. Вип. 163. С. 62-65.